

Hնչողիսի՞ն է եղել հայկական մշակութային ժառանգությունը Թուրքիայում եւ Ինչ է մնացել այնտեղ ցեղասպանությունից հետո, ինչողին է ընթանում մշակութային վերաբացահայտումը եւ ո՞րն է Եվրոպական միության դերն այդ ժառանգության դահլիճանման խնդրում։ Այս հարցերին դատախանելու եւ նոր հարցեր առաջադրելու նղատակ ուներ Դայկական քարեզործական ընդիանուս միության Եվրոպայի գրասենյակի կազմակերպությամբ, Եվրոպական խորհրդարանի դատախանակուր լիբերալ Բեռնար Լեյդոյի հովանակորությամբ եւ «Դայնիիս Բյոլ» հիմնադրամի Ֆինանսական ազակցությամբ նոյեմբերի 13-ին Բրյուսելում անօլուառական «Ուժեղությունը ու-

სტრიქან: Միայն Պոլսի ղաს-
ტիարբարանի სქემაზე 1912-
1913 թ. իրենց իրավասության
տակ են եղել 2533 եկեղեցի ու 451
վան: Միայն 1915 թվի ցեղասպա-
նությունից հետո 641 եկեղեցի է
բանդվել կամ ոչնչացվել: Իսկ ընդ-
հանուր առմամբ հայկական հա-
զարավոր հուշարձանների միայն
չնչին տոկոսն է հասել մինչեւ մեր օ-
րերը: Չս նու, Եվրոպական խորհ-
րարանը այն կառուցն է, որը կարող
է ճնշում քանեցնել Թուրքիայի Վրա-
հայկական հուշարձանների վիճա-
կը բարելավելու հանար: Այժմ Թու-
րքիայի նշակույթի նախարարի ցան-
կությամբ, ծուգեր են նշակվում
Բիրջիսում Վիյում Սառյամի տոմ-
քանգարան ստեղծելու, Վանում՝
Արշի Գորկու եւ Կարսում՝ հայ մշա-

Են թուրքական ամեն ինչից, նույ-
նիսկ թուրքական երաժշտություն
լսելուց:

Զեկուցովներից հետ ծավալված
թնարկուածներին մասնակցեցին
ԴԲԸ Եվրոպական գրասենյակի
նախագահ Ալեքսի Գյովդյանը, ԴՅ
նախկին արտգործնախարար Վ. Օս-
կանյանի զիյավոր խորհրդական,
«Սիվիլթաս» հիմնադրամի ներկա-
յացուցիչ Սալբի Ղազարյանը,
«Դայնիիս Բյու» հիմնադրամի
Ստամբուլի գրասենյակի տնօրեն Ու-
րիկ Ղաֆները, Եվրոխորհրդարանի
երկու դատագանձավորների ներկայաց-
նող Ալի Յուրթազյուզը եւ օվա Մի-
ջոցառման հիվանավոր՝ Եվրոխոր-
հրդարանական Բենար Լեյդը:
Սալբի Ղազարյանը ներկայացեց,
թե որքան դժվար է եղել վերաբրոդ-

Հայկական մշակութային ժառանգությունը Թուրքիայում

Համաժողով Եվրոպական խորհրդարանում

Դի մշակութային վերաբացահայտում հայկական ժառանգությունը Թուրքիայում» խորագրով կոնֆերանսը, որը տեղի ունեցավ Եվրոպական խորհրդարանում՝ հայ, թուրք եւ օսմանաց բազմաւեց լարանի մասնակցությամբ։ Դայկական մշակութային ժառանգության վերաբացահայտումը, որն արդեն իսկ ընթացի մեջ է, կարեւոր է ոչ միայն Թուրքիայի, այլև Եվրոպայի համար։ Այս գնահատականով բացեց կոնֆերանսը ՀԲԸՇ Եվրոպայի վարչության անդամ Նիկոլա Դավիթյանը, ընդգծելով, որ այս ձեռնարկով նաև կոչ են անոա Եվրոպական տարբեր մակարդակի գործիչներին ու հաստատություններին միանալու վերաբացահայտման գործընթացին, հատկապես որ ԵՄ-ի հանձնառություններից մեկն էլ միջմշակութային երկխոսության սատարումն ու դահլիճանումն է։ Եվրոպական ժառանգությունը լիարժել չի լինի առանց հայկական ժառանգության։

Եվրոպական հանձնաժողովի ընդունման գիշավոր բարուղարարքան թուրքական հարցերով քաժնի դեմ ժամ Ֆիլորին ընորհակալություն հայտնեց կազմակերպիչներին և նեց, որ Եվրոպական հանձնաժողովը աջակցում է նման ճշգրիտական երկխոսությանը։ Այժմ դատավական հնարավորություն է տրված Դայաստանին և Թուրքիային նորմալացնելու հարաբերությունները, և հույս հայտնեց, որ հայ-թուրքական հարաբերությունների նորմալացումը նաև կնդասի հայկական ժառանգության դահլյանմանը Թուրքիայում։ Անցյալի փաստեր մինչեւ այսօր մեծ ցավ են դաշտառում հայկական հանայիններին։ Եվ ԵՄ ընդունման բաղադրականության շրջանակներում արդեն որոշակի միջոցառումներ են կազմակերպվում նաև Թուրքիայում։

կան ժառանգությունը ոչնչացվել Նոր ասելով, Թուրքիայում իրենց անցյալի հետ խաղաղվելու դրույթը սկսվել է։ Եվ այս հարցում առաջին բայլերից մեկն էլ իր գրի հրատարակումն էր։ «Ի՞ն տաշիկի» հրատարակումից հետո խաղաղվել են նաև Ֆերհին Չերինը։ Նա այժմ հանգիստ է նուա, իսկ մինչ այդ ժառանգությունից։ «Մենք չենք կարող փոխել մեր անցյալը քայլ կարող ենք հաստատել մեր աղազան», ասաց իր եղուրի վեցուան Ֆերհին Չերինը։

«Ի՞ն բանկագին եղբայր Դայեր Թուրքիայում 100 տարի առաջ հայտնի ցուցահանդեսի կազմակերպիչ եւ բազմաթիվ գրեթի հեղինակ, դատամաբան եւ լրագրող Օսման Ջյուֆերը հին բացիկների ցուցադրությամբ ներկաներին ցույց տվեց, թե ինչ տեղ են գրավել հայեր»

Թուրիայում անցյալ դարասկզբին: «Այսօր, երբ նայում ես Թուրիայի քնակչությանը, դարձվում է, որ միայն թուրեր են աղրում: Իսկ մեկ դար առաջ բոլորովին այլ դատկեր եր: Տասնվեց միլիոն քնակչությամբ Թուրիայում, ըստ դաշտոնական տվյալների, 1,5 միլիոնը հայեր էին, մինչդեռ այսօր 72 միլիոնանոց Թուրիայում հայերի թիվը հասնում է 60 հազարի: Պատմական բացիկները ցուց են տայիս, թե հայերը ինչորիսի առաջնակարգ տեղ են գտավել հյուսանոցային թիզնեսուա, ճարտարապետության եւ առեւտի ասդարեզներում, կրթության եւ մյուս ոլորտներում»:

Կովրի թանգարանի բացման ուղղությամբ:

Լոնդոնից «Կոմիտաս» ինստիտուտի հիմնադիր-տնօրեն, դատմաբան Արա Սարաֆյանն իր անձնական փորձառությունից օրինակներ բերելով նշեց, որ ներկայում Թուրիայի չորս ամենախոռու թանգարաններից եւ ոչ մեկում հայերի կամ Հայութանի մասին ոչինչ չկա, իսկ մնացյալ թանգարաններում էլ երկար, առաջ հակահայկական տեղեկաբառն է:

Բեյլինից դատմաբան Վահագիայանն էլ խոսեց Եղեռնի փրկված եւ օսար ափերուա հանգիւմ ուսական հայերի պահպանի առաջարկությամբ:

Պրովանսի համալսարանի դրութեանը Պատրիկ Տոնաղեցյանն էլ իր զեկուցմամբ, որն ուղեկցվեց լուսանկարների ցուցադրությամբ, անդրադարձավ հայկական մշակութային ժառանգությանը Թուֆիայում ներառելով դատմաճարաւաղետական հոււարձանների դադարանությունը: Ներկաները նախկին եւ նոր լուսանկարների համեմատական ցուցադրությունից դարզորու տեսան, թե ինչ հոււարձան է ոչնչացվել կամ թողնվել ան-

Ների համար վերադառնալ ցեղաս-
դանության դատմություններին: Եվ
այսօնվա Թուրքիայու մինչեւ այժմ
առկա լոռությունը խախտողները
թուրքեր են եւ այդ ամենը նախատես-
ված է հենց թուրքերի համար: Այի
Յուրագյուղն էլ նշեց, որ եթե Թուր-
քիան ուզում է ԵՄ անդամ դառնալ,
աղա դեմք է ճանաչի Դայկական
ցեղասպանությունը, կարեւորելով
նաեւ հայ-թուրքական հարաբերու-
թյունների աշխուժացումը: Ուշիկէ
Դաֆները կոչ արեց Եվրոպական
միությանը, որ Վերջինս աջակցի
Թուրքիայի դեմոկրատական ուժե-
րին, որոնք ուզում են դեմոկրատա-
կան երկրում աղրել: Այս ինասուզ,
ԵՄ-ը իր հնարավորությունները դե-
ռիսա ամբողջությամբ չի օգտագոր-
ծել: Ալեսի Գյովդյանն էլ փաստեց,
որ Թուրքիան այսօր առավել, իան եր-
բեւ հնարավորություն ունի Վերագ-
նահատելու իր անցյալը եւ նոր լից
հաղորդելու Վերաբացահայտման
գործընթացին: «Սա առաջին բայլն է
մեր ժառանգության դահլյաննան
ուղղությամբ, եւ այս գործը դեմք է
շարունակեմ, իսկ Բարեգործակա-
նի Եվրոպայի գրասենյակը դեմք է
շարունակի իր աշխատանքները Եվ-
րոպական միության կառուցների
հետ: Այս կրնֆերանը կարեւոր է
համարես այն ժեսակետից, որ Եւ
թուրքերը, Եւ հայերը նոյն ժառան-
գության մասին խոսեցին, Վահե
Թաշյանն ու Օսման Ջյունիր ի-
րենց գեկուցումները նոյնիսկ նոյն
նկարով սկսեցին, ինչը նաեւ ցուց է
տալիս խնդիր միաննան մոտեցումը:
Դաջող բայլը կլինի հաջորդ տարի,
Երբ հայկական ժառանգության
հարցին նվիրված համաշխարհային
կրնֆերանս կգոյարվի Փարիզում
ՅՈՒՆԵՍԿՕ-ում՝ ուս խնդիրը կրվի
արդեն բաղադրական մակարդակի
վրա», ասաց մեզ հետ զրոյցուա Ալե-
սի Գյովդյանը:

ՊԵՏՖ Է ՀԻՇԵՒ ԲՈԼՆՐ ԱՐԺԱՆԻՒԵՐԻՒ

Հարակել մարդկանց անուններ, ովքեր այդ ծանր ժամանակներում, ամենին իրենց չափով, որոշակի դեր են խաղացել իրավիճակը ըսկելու գործում: (Իհարկե, կան մարդիկ, ովքեր իրավացիորեն հարց են տալիս՝ բայց մենք):

Դիւատակվում են նաև միջազգային այն կազմակերպությունների արտասահմանցի բարերարների առուները, որոնք օգնության ձեռնեկնեցին մեր ժողովրդին՝ Շւարտչյան գոտու Վերականգնման առողջով, Ես նոյնամբերով, բուժսարտավորությունով ու առաջին օգնության տարբեր դարագաներով բեռներ հասցնում է Հայաստան:

Սովորության ու անտարբերության է մատնված մի շատ կարեւոր իրողություն. հայաստանյան քարեզու ծական կազմակերպությունները եւ զգալի բանակով հումանիտար օգնություն են հասցեի արեւել ուժի համար:

Արցախ՝ չմոռանալով, որ այդ ժամանակահատվածում մեր Երկիր տասերազմի մեջ էր Աղբքեզանի հետ։ Դիւյլ կազմակերպությունները մեկն էլ Վանաձորի «Խնձերկառ բարեգործական կենտրոն» է, որն սկսել է ան մեկուկես տասնամյակ, օտագործելով արտասահմանուն անձնական կաղեր, սեփական

հանրադեմական ու արտասահմանական մամուլում իրադարձումները այսօր հսկայական մի հատոր կկազմեն: Այդ իսկ դաշտառով հարկ չեղած համարում անդրադառնալ նանքանասներին: Վաճաճորում երեխի թիւ են այն ընտանիքները, որոնք այլ կամ այն չափով չեն օգտվել «Ինտել» լաբորատորիաներին:

« բարեգործությունից:

Բերված օրինակն, անկասկած միակը չէ: Եղել են նաև այլ բարեգործական կազմակերպություններ, որոնցից յուրաքանչյուրն իր հնարավորությունների սահմաններում օժիտ է աղետի գոտու բնակչությանը:

Եկրաւարդի 20-ամյա տարելից հարմար առիթ է՝ յուրաքանչյուրի զնահատելու ուս արժանակազմում:

Եվ ամենակարետը՝ այս ամեն մեր կարծիքով, դեմք է արվի դես կան մակարդակով:

Անսենում է 1988-ի Երկրաշարժի
20-ամյակը: Եվ մեր թերում, եւ այլ
դարբենականներում տուագովում են

հողմածներ, որոնց հեղինակները
նկարագում են հետեւյածարժյան
իրադարձությունները, փորձում իդ-

Եատակել մարդկանց անուններ, ովքից
մեր այդ ծանր ժամանակներում, ա-
մենից իրենց չափով, որուակի դե-
բն խաղացել իրավիճակը ըսկելու-
գործում: (Իհարկե, կան մարդիկ, ովք-
ից իրավացիորեն հարց են տալիս
բառն):

Դիւատակվում են նաև միջազգային այն կազմակերպությունների արտասահմանցի քարերաբանության մունիցիալ ուժում օգնության ձեռներում մեր ժողովրդին՝ թւ աղետի գոտու վերականգնման առողջով, Ես նշանակեմ քո պատվավորությունը ու առաջին օգնության տարրեր դարագանեմով քեններ հասցնելով Հայաստանի:

Սովորության ու անտարբերության է մատնված մի շատ կարեւոր իրողություն. հայաստանյան քարեզու ծական կազմակերպությունները եւ զգալի բանակով հումանիտար օգնություն են հասցեի արեւել ուժի համար:

Այս ամենի մասին մեր թերթում

